

PYTANIA OGÓLNE I ZADANIA

1. Scharakteryzuj obrazowo ruch obiegowy i obrotowy Ziemi i wskaż główne następstwa każdego z ruchów.

2pkt.

2. Odległość z Krakowa do Suchej Beskidzkiej wynosi 65 km. Ile w/w odległość będzie wynosić na mapie w skali 1:75000?

2pkt.

3. Powierzchnia jeziora wynosi 35 ha. Na mapie topograficznej powierzchnia wyniosła ta 2 cm². Jaka jest skala mapy, na której jezioro będzie miało taką powierzchnię?

1pkt.

4. Wpisz w tabele brakujące przykłady terminów związanych z ciałami niebieskimi i oświetleniem Ziemi:

gwiazdy	planety zewnętrzne	planety wewnętrzne	księżyce	strefa oświetlenia
Vega			Io	
			Europa	

5pkt.

5. Opisz i scharakteryzuj różnice między metodą kartogramu i kartodiagramu w przedstawianiu danych na mapach.

2pkt.

GEOGRAFIA FIZYCZNA ŚWIATA

6. Wpisz w tabelę najwyższe szczyty głównych pasm górskich świata.

Pasma	Alpy	Kaukaz	Andy	Kordyliery	Góry Wodziałowe	Karpaty	Pireneje
najwyższy szczyt							

4pkt.

7. Scharakteryzuj krótko wszystkie główne strefy klimatyczne Ziemi.

4pkt.

8. Podaj główne cechy charakterystyczne wiecznej zmarzliny oraz rejony jej występowania.

2pkt.

9. Opisz w skrócie jakie mogą być następstwa dla gospodarki człowieka występowania wieloletniej zmarzliny.

2pkt.

10. Jaka jest różnica między terminem średnia temperatura (np. roczna), a roczną amplitudą?

2pkt.

GEOGRAFIA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA ŚWIATA

11. Jak obliczamy przyrost naturalny i jaka jest różnica pomiędzy przyrostem naturalnym, a rzeczywistym?

2pkt.

12.

Jaka główna monoteistyczna religia świata została przedstawiona na mapie?

13. Opisz cechy charakteryzujące tę religię oraz, które miejsce na świecie zajmuje ona pod względem liczby wyznawców. 1pkt.

a) Wymień 4 główne monoteistyczne religie świata

14. Podaj 4 główne czasopisma codzienne w Polsce oraz scharakteryzuj ich rolę w kształtowaniu świadomości i poglądów czytelników. 3pkt.

15. Analizując tekst źródłowy – odpowiedz na pytanie jaką rolę dla Polski może mieć zaistniała sytuacja. 2pkt.

Ameryka potrzebuje silnej, pokojowo nastawionej i dobrze prosperującej Rosji - powiedział Barack Obama w Moskwie.

Obama, który od poniedziałku przebywa z wizytą oficjalną w Moskwie, powiedział to występując podczas uroczystości wręczenia dyplomów absolwentom moskiewskiej Rosyjskiej Szkoły Ekonomii (ros. RESz), jednej z najbardziej znanych niepaństwowych uczelni w Rosji. Obama podkreślił, że jego stanowisko jest konsekwencją szacunku do rosyjskiego narodu i rosyjskiej historii. Przypomniał też, że narody USA i Rosji nigdy ze sobą nie walczyły. - Co więcej, w latach II wojny światowej razem

walczyły z faszyzmem - powiedział. - Nasze kraje nie są stworzone, by być wrogami - powiedział Obama do studentów. Rosja musi respektować niezależność Gruzji i Ukrainy - powiedział prezydent USA.

W 2009 r. mieć wielką siłę nie znaczy wykorzystywać ją do dominacji nad innymi krajami. Dni, kiedy wielkie kraje mogły traktować te mniejsze jako pionki na szachownicy, skończyły się - dodał. Prezydent Obama oznajmił, że "zimna wojna" zakończyła się pokojowo w znacznej mierze dzięki Rosji i krajom Europy Wschodniej. W tamtych czasach w Europie, w gotowości do walki, były rozmieszczone armie - amerykańska i radziecka. Później w ciągu kilku lat świat się zmienił - zauważył Obama.

W znacznym stopniu "zimna wojna" zakończyła się pokojowo, gdyż narody Rosji i Europy Wschodniej postanowiły położyć jej kres - dodał amerykański prezydent Obama dał do zrozumienia, że Stany Zjednoczone gotowe są zrezygnować z tarczy antyrakietowej, jeśli Iran wyrzeknie się planów budowy broni atomowej. System ten jest przeznaczony do zapobiegania atakom ze strony Iranu i Korei Północnej. Jeśli przestaną istnieć programy, związane z bronią jądrową w Iranie, to ustaną przyczyny dla budowy systemu obrony przeciwraкетowej - powiedział amerykański prezydent. Obama oznajmił też, że USA gotowe są razem z Rosją pracować nad nową architekturą bezpieczeństwa w Europie i na świecie.

3pkt.

GEOGRAFIA FIZYCZNA POLSKI

- 16.** Opisz krótko główne czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze generujące powódzie latem w południowej Polsce.

2pkt.

17. Podaj znaczenie obszarów z występującymi lessami dla gospodarki człowieka.

2pkt.

18. Podaj wszystkie rodzaje występujących w Polsce jezior (naturalnych).

3pkt.

19. Istnieje przekonanie, że Suwałki są biegunem zimna w Polsce. Z czego to wynika?

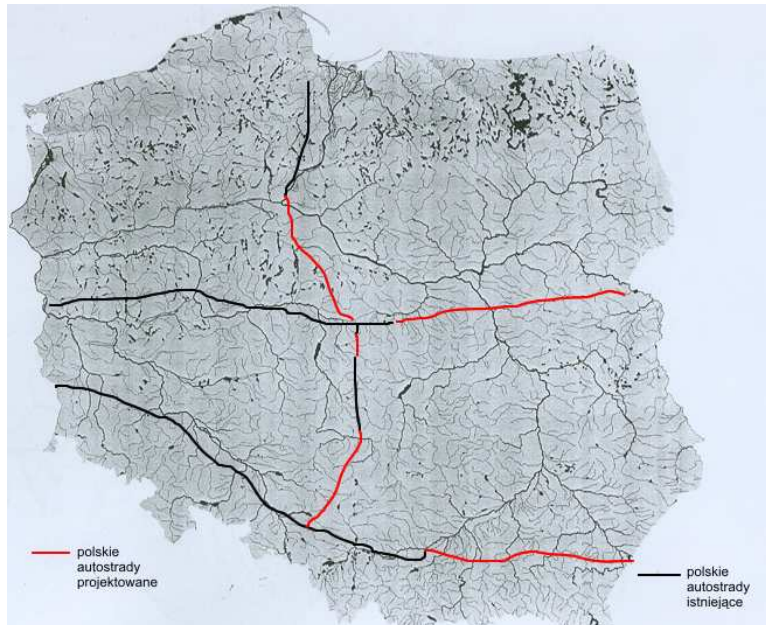
2pkt.

20. Na obszarze polskich gór w plejstocenie występowały lodowce górskie:

- a) podaj nazwy pasm górskich na pewno zlodowaconych w plejstocenie na obszarze gór Polski,
- b) podaj 3 nazwy jezior polodowcowych górskich w polskich górach oraz ich typ (sposób powstania)

GEOGRAFIA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA POLSKI

21. Wykorzystując mapę dołączoną do zadania zastanów się czy takie poprowadzenie autostrad przez Polskę ma uzasadnienie ekonomiczne i gospodarcze.

2pkt.

22. Na w/w mapie zaznaczono główne autostrady w Polsce. Zaznacz największe miasta w pobliżu, których już autostrady się znajdują.

1pkt.

23. Podaj główne przyczyny korzystnych warunków dla rolnictwa na obszarze Żuław Wiślanych oraz 2 niekorzystne.

2pkt.

RÓŻNE

24. Wymień górskie parki narodowe w Polsce oraz podaj, który z nich jest najstarszy, a który najmłodszy.

2pkt.

25. Jaka rolę w rozwoju Afganistanu pełnią stacjonujące tam międzynarodowe siły pokojowe?

4pkt.

W sumie za 25 zadań Uczeń może zdobyć maksymalnie 60 punktów.

Zadania są sporządzone dla przyszłych maturzystów na poziomie rozszerzonym.

ODPOWIEDZI

1. **Ruch obiegowy** – ruch Ziemi po elipsie, wokół Słońca, trwający 365,2 dni w roku. W ciągu roku znajduje się w dwóch skrajnych punktach – peryhelium i aphelium. Następstwem ruchu są zróżnicowane strefy oświetlenia Ziemi, a skutkiem tego istnienie pór roku na Ziemi.

Ruch obrotowy – ruch Ziemi wokół własnej osi trwający 23h 56 min 4 sek. Odbywa się z zachodu na wschód. Jego następstwem jest występowanie dnia i nocy.

2. 86,7cm. Wykonać obliczenia wg określonych standardów.

3. 1:41800 Wykonać obliczenia wg określonych standardów.

4.

gwiazdy	planety zewnętrzne	planety wewnętrzne	księżyce	strefa oświetlenia
Vega	Uran	Mars	Io	okołobiegunowa
Słońce	Jowisz	Wenus	Europa	umiarkowana
Polarna	Saturn	Merkury	Księżyc	międzyzwrotnikowa

5. **kartogram** – ilościowe, barwne przedstawienie średniej intensywności zjawiska w granicach określonych położeniem odniesienia, wartości przedstawionych w sposób ciągły lub skokowy

kartodiagram – ilościowa przedstawienie zjawisk i sytuacji kartograficznych za pomocą wykresów i diagramów odpowiednio rozmieszczonych na mapie (kartodiagramy punktowe, liniowe i powierzchniowe) w zależności od przyjętego punktu odniesienia

6.

Pasma	Alpy	Kaukaz	Andy	Kordyliery	Góry Wodziałowe	Karpaty	Pireneje
najwyższy szczyt	Mount Blanc	Elbrus	Aconcagua	Mc Kinley	G. Kościuszki	Gerlach	Pico de Anetto

7. **strefa polarna** – średnia miesięcy $<0^{\circ}\text{C}$, opady niemal wyłącznie w postaci śniegu

strefa subpolarna – średnia najcieplejszego miesiąca poniżej 10°C , często duży kontynentalizm klimatu, formacja roślinna: tundra

strefa klimatów umiarkowanych – występują klimaty umiarkowane chłodne i ciepłe – morskie, przejściowe i kontynentalne. Temperatura miesięcy najcieplejszych około lub powyżej 20°C , najzimniejszych w zależności od typu klimatu powyżej, lub poniżej 0°C , opady całoroczne

strefa podzwrotnikowa – występuje pora chłodna-deszczowa i ciepła-sucha (szczególny przypadek: klimat śródziemnomorski)

strefa zwrotnikowa – występowanie pory suchej i deszczowej (im bliżej Równika tym wyraźniejsze 2 maksima opadów, średnia roczna powyżej 20°C)

strefa równikowa – średnia roczna temperatura powyżej 20°C, opady całoroczne, konwekcyjne, o charakterze zenitalnym)

8.

Występuje w strefie polarnej, subpolarnej i częściowo w strefie klimatów umiarkowanych chłodnych (głównie na kontynencie azjatyckim i północnoamerykańskim oraz na Antarktydzie, a szczytkowo także w Europie i Ameryce Południowej). Jest to warstwa zamrożonego gruntu latem roztopiającego się do ok. 50cm – 1m. Jej grubość jest różna sięgając średnio 4-5m, maksymalnie do 8-10m. Wyróżnia się ze względu na typ wykształcenia zmarzlinę ciągłą, nieciągłą i epizodyczną.

9.

Problemy z budową domów, dróg. Topnienie wierzchniej warstwy wieloletniej zmarzliny latem powoduje uruchomienie warstwy czynnej powodującej osiadanie gruntu wraz z występującą na powierzchni infrastrukturą.

10. **Średnia temperatura** – to suma wartości z badanego okresu przez liczbę tych wartości, najczęściej wyróżnia się średnią dobową temperaturę powietrza, średnią miesięczną i średnią roczną temperaturę powietrza.

Amplituda temperatury powietrza - to różnica między najwyższą, a najniższą wartością temperaturą powietrza w badanym okresie

11. **Przyrost naturalny** – wyznaczamy obliczając liczbę urodzeń dzieląc przez liczbę zgonów (wyrażone w %).

Przyrost rzeczywisty obliczamy również dzieląc liczbę urodzeń przez liczbę zgonów, ale jest on korygowany o saldo migracji na danym obszarze badań demograficznych

12. hinduizm

13. Hinduizm – główne cechy: charakteryzuje się podziałem kastowym, wiarą w reinkarnację, obmycia w świętych

wodach Gangesu – rejon występowania głównie Półwysep Indyjski.

a) Chrześcijaństwo, Islam, Hinduizm, Buddyzm

14. Gazeta Wyborcza, Rzeczpospolita, Super Express, Fakt.

Rola opiniotwórcza (tabloidy - wybiórcze kreowanie rzeczywistości).

15. Wypowiedź własna (dłuższa)– sugerowane odpowiedzi:

Miejsce Polski – porozumienia między Rosją, a USA ponad „naszymi głowami” może doprowadzić od osłabienia polskiej racji stanu.

16. Obecność niżów czarnomorskich i genueńskich, intensywne opady latem w południowej Polsce oraz Karpatach – deszcze świętojańskiej oraz znaczny stopień wylesienia zlewni górskich i pogórskich

17. Lessy: bardzo korzystne, gdyż na nich występują często czarnoziemy, bardzo dobre pod względem bonitacyjnym gleby strefowe, korzystne tereny rolnicze, podlegające jednak łatwemu wyjąłowieniu i zerodowaniu w wyniku nieodpowiedzialnemu gospodarowaniu – erozja wąwozowa na skutek intensywnych opadów
- 18.
- a) cyrkowe (karowe),
 - b) śródmorenowe,
 - c) oczka,
 - d) rynnowe,
 - e) krasowe,
 - f) starorzecze
19. Obecność klimatu kontynentalnego o mroźnych w porównaniu z innymi regionami Polski – zimach, oraz stosunkowo chłodnym lecie spowodowanym wyniesieniem obszaru znacznie ponad sąsiednie regiony.
- 20.
- a) 1. Karkonosze, 2 Tatry
 - b) Morsie Oko, Mały Staw (Karkonosze), Czarny Staw
21. Wypowiedź własna, wskazówki:
- połączenie północy z południem oraz wschodu z zachodem kraju, połączenie głównych miast oraz zespołów miejskich, a także głównych okręgów przemysłowych kraju z obszarami miejsko-przemysłowymi położonymi za naszymi granicami.
- 22.
- Łódź, Poznań, Wrocław, Katowice, Opole, Gdańsk, Kraków, Toruń
- 23.
KORZYSTNE	NIEKORZYSTNE
- mady,	- obszary podmokłe i zagrożone zalewaniem,
- łagodny klimat,	- duże koszty osuszania pól i retencjonowania wody
- dostęp do wody	
24. Górskie parki narodowe:
- Karkonoski, Gór Stołowych, Babiogórski, Gorczański, Pieniński, Tatrzański, Magurski, Bieszczadzki
- Najstarszy** polski park narodowy: Białowiecki, **najmłodszy**: Park Narodowy Ujście Warty
25. Wypowiedź własna, wskazówki: 1. polska baza, 2. kontrola i odsunięcie Talibów od władzy, 3. odsunięcie innych ugrupowań radykalnych, 4. rozładowywanie konfliktów między plemionami